

SZTE TörténelemTanári Műhely (TTM)

Az értéstől az elemzésig

Forrásfeldolgozó feladatok készítésének dilemmái

Farkas Judit

SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola vezetőtanára

2024.04.08.

„Jól kérdezni
annyi, mint jól
tanítani”

Charles DeGarmo, amerikai
oktatáskutató, 1914

- kérdezni nehezebb vagy válaszolni?!?
 - kérdés mint varázspálca, a szókratészi bábáskodás
- tanári kérdezés funkciói:
 - magasabb szintű gondolkodás serkentése
 - megértés, ismeretek és készségek ellenőrzése
 - figyelem feladatra irányítása
 - nemrégien tanultak áttekintése, pontosítása, felidézése, megerősítése
 - osztályszervezés, csendesítés, figyelem a tanárra irányítása
- tervszerűség, előre átgondolás, de lehet spontán is

A kérdések típusai

- nyitott kérdés
- zárt kérdés
- pontosító kérdés
- alternatív kérdés
- szuggesztív kérdés
- hipotetikus, azaz feltételező kérdés
- tükröző kérdés

A jó kér(dez)és jellemzői

- pontos, rövid, egyértelmű
- a résztvevők előzetes ismereteire épít
- az egész hallgatóságnak szól
- gyakran gondolkodtató jellegű,
- legyen elég idő a gondolkodásra,
- kívárni, míg a résztvevők többségének van válasza
- pozitív elemek kiemelése, rávezető kérdések
- a negatív értékelés kerülendő (elmarasztalás, cinikus megjegyzések stb.)

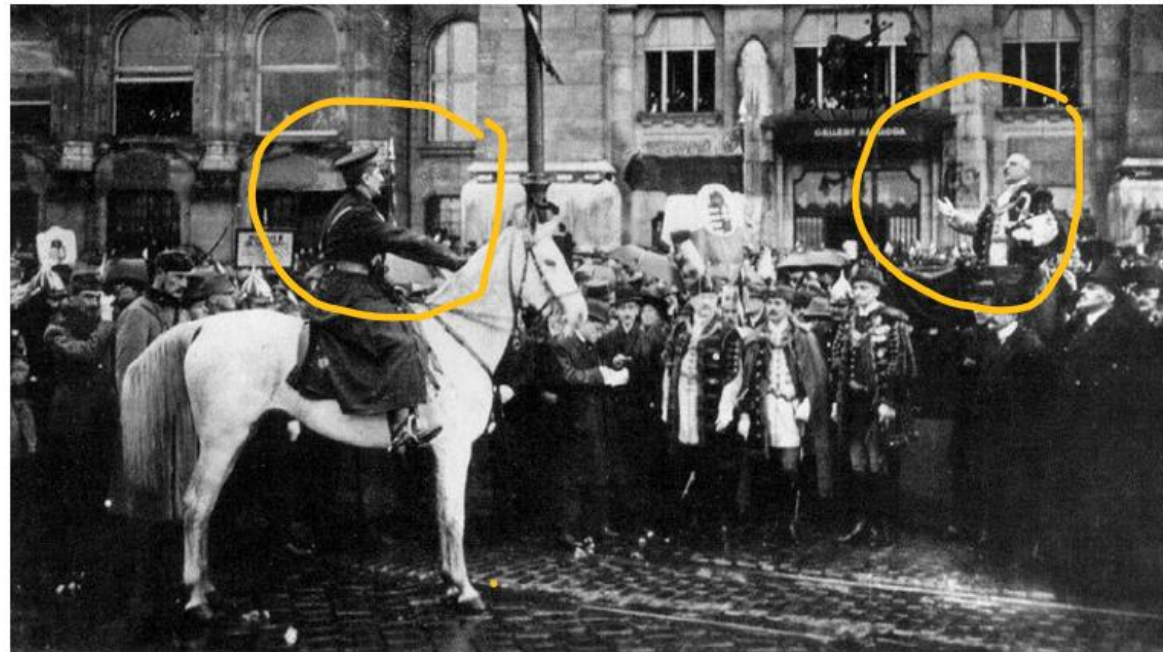
Képi forrás

Horthy Miklóst Budapest polgármestere fogadja 1919. november 16-án

1. Figyelje meg, hogyan fejezi ki a kép a két főszereplő egymáshoz való viszonyát!
2. Mit jelképez a „fehér” ló, amin Horthy megérkezett a fővárosba?
3. Alátámasztja-e a kép hangulata a szövegben olvasottakat? Állítását indokolja meg!

Képi forrás

Horthy Miklóst Budapest polgármestere fogadja 1919. november 16-án

1. → Figyelje meg, hogyan fejezi ki a kép a két főszereplő egymáshoz való viszonyát!
2. → Mit jelképez a „fehér” ló, amin Horthy megérkezett a fővárosba?
3. → Alátámasztja-e a kép hangulata a szövegben olvasottakat? Állítását indokolja meg!

Szöveges forrás

„Polgármester úr!¶

Fogadja meleg szavaiért a magyar nemzeti hadsereg nevében őszinte köszönetemet. Ma, ennek a városnak a küszöbén, nem vagyok abban a lelkiállapotban, hogy szokásos frázisokkal éljek. Igazságérzetem arra kényszerít, hogy kertelés nélkül mondjam ki azt, amit érzek. [...] A magyar nemzet szerette Budapestet és el is kényeztette; mégis az utóbbi időben ez a város lett a veszte. Most, itt a Duna partján, tetemre hívom a magyar fővárost. Ez a város megtagadta ezer éves történelmét, ez a város porba rántotta a szent koronát, meg a nemzet színeit és vörös rongyokba öltözött. A nemzet legjobbait börtönbe vetette, vagy kiűldözte hazájukból. Ezen felül még mindenünket el is tékozolta. Mégis, minél jobban közeledünk ide, annál inkább indult olvadásnak a szívünkre rakódott jégréteg és hajlandókká váltunk arra, hogy megbocsássunk. Igen, megbocsátunk ennek a bűnbe sodort városnak, ha visszatér a haza szolgálatába, ha szeretni fogja szíve és lelke minden erejével ezt a földet, melyben őseink csontjai porlanak, — ha szeretni fogja azt a rögöt, melyet testvéreink arcuk verejtékével művelnek, a szent koronát, a kettőskeresztet, meg a négy folyót, — egyszóval, ha szeretni fogja magyar hazánkat és magyar népünket. Katonáim —, miután learatták és begyűjtötték földjeik termését, — fegyvert fogtak, hogy az országban a rendet helyreállítsák. Az ő kezük immár készen áll a testvéri kézfogásra, de —, ha elkerülhetetlen lenne —, felkészült büntető ökölcsapásra is. Adja Isten, hogy erre ne kerüljön sor, és hogy azok, akik bűnösök, vagy annak érzik magukat, jobb meggyőződésre jussanak, és kettőzött erővel vegyenek részt annak a Budapestnek felépítésében, amely majd összes nemzeti erőnyeink fényében ragyog. Testvéreinket, akik itt annyit szenvedtek és mindvégig velünk együtt éreztek, szívünkben üdvözljük.” (Horthy Miklós beszéde 1919. november 16-án a Gellért téren)¶

¶

1. → Hogyan változik Horthy „lelkiállapota” a szöveg szerint? Támassza alá a forrásból vett idézetekkel a megállapítását!¶
2. → Mi az oka a lelkiállapot változásának a szöveg szerint?¶
3. → Mire utal Horthy a tetemrehívás kifejezéssel? Mit jelent általánosságban ez a kifejezés, és mire vonatkozik a szövegben felidézett politikai helyzetben?¶

Szöveges forrás

„Polgármester-úr!¶

Fogadja meleg szavaiért a magyar nemzeti hadsereg nevében őszinte köszönetemet. Ma, ennek a városnak a küszöbén, nem vagyok abban a lelkiállapotban, hogy szokásos frázisokkal éljek. Igazságérzetem arra kényszerít, hogy kertelés nélkül mondjam ki azt, amit érzek. [...] A magyar nemzet szerette Budapestet és el is kényeztette; mégis az utóbbi időben ez a város lett a veszte. Most, itt a Duna partján, tetemre hívom a magyar fővárost. Ez a város megtagadta ezer éves történelmét, ez a város porba rántotta a szent koronát, meg a nemzet színeit és vörös rongyokba öltözött. A nemzet legjobbjait börtönbe vetette, vagy kiűldözte hazájukból. Ezen felül még mindenünket el is tékozolta. Mégis, minél jobban közeledünk ide, annál inkább indult olvadásnak a szívünkre rakódott jégréteg és hajlandókká váltunk arra, hogy megbocsássunk. Igen, megbocsátunk ennek a bűnbe sodort városnak, ha visszatér a haza szolgálatába, ha szeretni fogja szíve és lelke minden erejével ezt a földet, melyben őseink csontjai porlanak, — ha szeretni fogja azt a rögöt, melyet testvéreink arcuk verejtékével művelnek, a szent koronát, a kettőskeresztet, meg a négy folyót, — egyszóval, ha szeretni fogja magyar hazánkat és magyar népünket. Katonáim —, miután learatták és begyűjtötték földjeik termését, — fegyvert fogtak, hogy az országban a rendet helyreállítsák. Az ő kezük immár készen áll a testvéri kézfogásra, de —, ha elkerülhetetlen lenne —, felkészült büntető ökölcsapásra is. Adja Isten, hogy erre ne kerüljön sor, és hogy azok, akik bűnösök, vagy annak érzik magukat, jobb meggyőződésre jussanak, és kettőzött erővel vegyenek részt annak a Budapestnek felépítésében, amely majd összes nemzeti erőnyeink fényében ragyog. Testvéreinket, akik itt annyit szenvedtek és mindvégig velünk együtt éreztek, szívünkben üdvözljük.” (Horthy Miklós beszéde 1919. november 16-án a Gellért téren)¶

¶

1. → Hogyan változik Horthy „lelkiállapota” a szöveg szerint? Támassza alá a forrásból vett idézetekkel a megállapítását!¶
2. → Mi az oka a lelkiállapot változásának a szöveg szerint?¶
3. → Mire utal Horthy a tetemrehívás kifejezéssel? Mit jelent általánosságban ez a kifejezés, és mire vonatkozik a szövegben felidézett politikai helyzetben?¶